

Construir la pau a Colòmbia

A bans-d'ahires va iniciar a l'Havana la nova ronda negociadora entre el govern de Colòmbia i les FARC, centrada en la participació política. Fa poc va concloure amb acord la primera, focalitzada en la terra. La tècnica triada permet continuar avançant, encara que tot és revisable fins que hi hagi un acord final, i les expectatives d'èxit s'han disparat amb la mobilització ciutadana i la participació al territori (Taules Regionals de Pau) i a l'exterior (Taula Europea de Pau).

L'oportunitat és clara i probablement única, tant per raons internes (un suport públic alt, canvis en el conflicte armat, reformes de les institucions acumulades i facilitadores) com externes (un context internacional i regional favorable i còmplice). Però per valorar el que es pot esdevenir hem de prestar atenció a les lliçons de la història, als reptes actuals i a la pressió del temps.

La història de les negociacions i els acords previs ha deixat tres lliçons. La primera ens diu que les converses han de ser limitades en l'abast i en el temps. L'agenda actual és curta (terra, participació política, fi del conflicte armat, tràfic de drogues i drets de les víctimes) i, pel que fa al temps, hi ha uns límits acordats fins a finals del 2013. També cal tenir presents les constriccions derivades del calendari electoral, ja que el 2014 hi haurà eleccions legislatives i presidencials, i el 2015, locals i regionals.

La segona lliçó és la necessitat de comptar amb la participació i la

complicitat dels actors cabdals, econòmics i militars. En aquest sentit, constatem que l'equip negociador de les FARC és inclusiu, que l'equip governamental inclou els militars i els empresaris, i que els partits polítics i el poder legislatiu estan al cas del procés i, en general, hi estan d'acord. Hi ha, però, dues dificultats: la ferma oposició de l'expresident Uribe i dels seus partidaris, i el distanciament crític de part dels terratinents i propietaris agroalimentaris i extractius.

La tercera lliçó que hem après és la necessitat de preveure des del principi garanties de seguretat física i de participació política dels desmobilitzats de les FARC. L'exemple de la destrucció de la Unió Patriòtica, amb l'assassinat de molts dels seus militants, dona centralitat a les esmentades garanties.

RAFAEL GRASA

PRESIDENT DE L'INSTITUT CATALÀ
INTERNACIONAL PER LA PAU

CONSULTEU
MÉS ARTICLES A
www.ara.cat

De cara al futur, els reptes, més enllà dels temes de l'agenda, se centren en la seguretat, l'economia i l'apropiació del procés de construcció de pau per part de la societat colombiana. Quant a la seguretat, destaquen tres qüestions. Primera, la continuïtat del conflicte armat, amb seriosos problemes humanitaris i un risc constant per a les negociacions. Segona, la fragmentació de les FARC i les complexes relacions entre alguns dels seus membres –paramilitars– i les forces estatals i els grups i bandes criminals, visibles en zones com El Chocó. I tercera, la manera de garantir la seguretat dels desmobilitzats i de la població rural i indígena. L'àmbit econòmic és el més complex, perquè abasta el model de futur (el xoc entre el model governamental actual, basat en

la inversió estrangera i les indústries agroexportadores, i la reforma agrària futura està garantit), el trànsit d'una economia de guerra a una de pau i el factor disruptor creixent del sector energètic i miner, legal i il·legal. Finalment, pel que fa a la necessitat d'aconseguir que la societat colombiana s'apropriï el procés de pau, cal dir que és la qüestió més urgent, ja que és la menys atesa fins ara.

Els tres reptes tenen un abast temporal diferent: el de la seguretat és clau a curt i mitjà termini; l'econòmic, a mitjà i llarg termini, i el de l'apropiació és bàsic a curt, mitjà i llarg termini.

Així doncs, què podem esperar les properes setmanes i mesos de la ronda negociadora iniciada a l'Havana? La resposta és incerta. Dels temes que queden per debatre, els dos més importants són la participació política i els drets de les víctimes. Cal estar amatent a dos senyals: ¿les FARC se centraran en l'agenda electoral del 2015 o faran demandes per al 2014? Què oferirà el govern, interpretant el marc legal de la pau, en el terreny de la justícia transicional? Cal esperar.

I, com hem dit, la pressió del temps és clara. A curt termini, és versemblant que les negociacions no hagin acabat abans de la campanya de les legislatives. A hores d'ara cal pensar en escenaris alternatius o complementaris. I a llarg termini, no tothom ha entès que el procés de transició serà llarg. Cal fer les paus però, sobretot, construir la pau.

L'equip negociador de les FARC és inclusiu, i el del govern suma els militars i els empresaris. Però Uribe s'oposa a la negociació

ARIANNE FABER

Cal que la societat colombiana s'apropriï el procés de pau. És la qüestió més urgent i la menys atesa fins ara